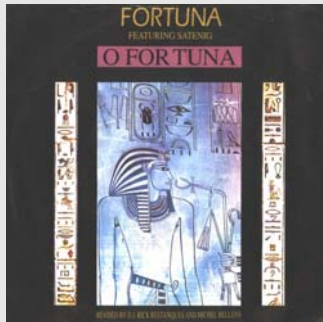

Vzgr Rb Amsterdam, 24 februari 1992, O Fortuna

AUTEURSRECHT

Werk

[O Fortuna auteursrechtelijk beschermd werk omdat der van uitgegaan wordt dat het niet mogelijk is aan de hand van \(...\) neumen tot een deugdelijke reconstructie van het middeleeuwse muziekwerk te komen.](#)

Bij de beoordeling van de vordering van Red Bullet is allereerst aan de orde de vraag of Orff als componist van het muziekwerk O Fortuna kan gelden. Deze vraag wordt bevestigend beantwoord. Orff is weliswaar uitgegaan van middeleeuwse teksten uit de Codex Burana die waren voorzien van zogenoemde neumen, maar in dit geding dient er bij gebrek aan enig bewijs van het tegendeel van te worden uitgegaan dat het niet mogelijk is aan de hand van deze neumen tot een deugdelijke reconstructie van het middeleeuwse muziekwerk te komen.

Niet slechts fragmenten

[Geen sprake is van een brokstuk, immers, de drie strofen van het lied O Fortuna zijn ook te horen op de uitgave van Red Bullet](#)

Voorts dient de vraag te worden beantwoord of Stemra te dezen een beroep kan doen op artikel V1 lid 10 van het BIEM-contract jo. artikel 6 van de Nederlandse bijlage bij dit contract (de zgn. fragmenten regeling). Die vraag wordt ontkennend beantwoord. Onder fragment dient te worden verstaan een afgebroken stuk of brokstuk (zie Van Dale). Na het beluisteren van zowel de uitvoering van het originele werk in de opzet die Orff kennelijk heeft bedoeld, als de uitvoering van Fortuna die door Red Bullet op de markt is gebracht, moet worden geoordeeld dat er met betrekking tot

laatstgenoemde versie geen sprake is van een brokstuk. Immers, de drie strofen van het lied O Fortuna zijn ook te horen op de uitgave van Red Bullet.

PERSOONLIJKHEIDSRECHT

Verzet tegen wijziging

[Auteursrechthebbende kan zich verzetten tegen wijziging waarbij onderdelen compositie worden weggelaten en toegevoegd in de vorm van discoritmie en paardengehinnik](#)

Na beluistering van de uitvoering van Orff's originele compositie en de uitvoering van Red Bullet dient te worden geoordeeld dat er sprake is zowel van het weglaten van onderdelen van Orff's compositie (zoals de opening) als van toevoegingen in de vorm van een discoritmie, paardengehinnik enz. Een en ander moet worden aangemerkt als een wijziging van het werk van Orff. Daarbij dient te worden geoordeeld dat, gelet op de aard en omvang van deze wijzigingen, Schott zich in redelijkheid kan beroepen op het persoonlijkheidsrecht

INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT

[Lex regit actum: een in een ander verdragsland auteursrechthebbende in Nederland bescherming van zijn auteursrechten, inclusief persoonlijkheidsrechten, kan inroepen indien voldaan is aan de formele vereisten die het recht van zijn land aan de overdracht stelt](#)

Uitgangspunt dient te zijn dat naar Nederlands Internationaal Privaatrecht in beginsel de locus regit actum regel van toepassing is. Niet valt in te zien dat het bepaalde in artikel 25 lid 4 van de Auteurswet van openbare orde zou zijn. Uit het systeem van de Berner Conventie volgt dat artikel 47 van de Auteurswet, welk artikel op de conventie is geënt, aldus dient te worden uitgelegd dat een in een ander verdragsland auteursrechthebbende in Nederland bescherming van zijn auteursrechten, inclusief persoonlijkheidsrechten, kan inroepen indien voldaan is aan de formele vereisten die het recht van zijn land aan de overdracht stelt. Een ander oordeel zou er onder meer toe leiden dat de rechthebbende die zijn persoonlijkheidsrechten zou willen overdragen een onderzoek naar tientallen rechtstelsels moet uitvoeren en mogelijk even zoveel aktes dient op te maken. Een en ander zou kunnen leiden tot een niet te rechtvaardigen inperking van de bescherming die de Berner Conventie en daarvan afgeleid artikel 47 van de Auteurswet de niet-ingezetene biedt.

Vindplaatsen: AMI 1992, p. 112; IER 1992, nr. 38, p. 146

Vzgr Rb Amsterdam, 24 februari 1992

(J.M. Vrakking)

(...)

rolnrs KG 92/425V en 92/426V

1. Musikverlag B. Schott's Söhne GmbH, gevestigd te Mainz (Duitsland)
2. Stichting STEMRA, gevestigd te Amstelveen, eisen, proc. mr E.A.P. Engels

tegen

Indisc Nederland BV, gevestigd te Nieuwegein, ge-
daagde, proc. mr P.R.M. van der Kroft
(rolnr KG 92/426V)

Red Bullet International BV, gevestigd te Hilversum,
eiseres, proc. mr P.B. Hugenholtz

tegen

Stichting STEMRA, gevestigd te Amstelveen, gedaag-
de, proc. mr E.A.P. Engels

en tegen

Musikverlag B. Schott's Söhne GmbH, gevestigd te
Mainz (Duitsland), gevoegde partij, proc. mr E.A.P.
Engels

(...)

Gronden van de beslissing:

In beide zaken:

1. In dit vonnis wordt uitgegaan van het volgende:

a. In 1936 heeft de Duitse componist Carl Orff een mu-
ziekwerk geheten Carmina Burana gecomponeerd.
Onderdeel van de Carmina Burana is O Fortuna. Bij de
Carmina Burana van Orff is uitgangspunt geweest een
viertal teksten van de Codex Burana, waaronder de
tekst O Fortuna. De Codex bestaat uit een verzameling
van 200 middeleeuws-latijnse gedichten. Bij een klein
aantal van deze teksten is een in neumen uitgevoerde
muzieknotitie. Tot heden is het vrijwel onmogelijk ge-
bleken de exacte melodieën van middeleeuwse muziek
te reconstrueren.

b. In 1982 is Orff overleden. Bij 'Erklaning und Voll-
macht' van 20 februari 1992 heeft zijn weduwe Schott
de haar (naar Duits recht) toekomstige persoonlijk-
heidsrechten overgedragen. Daarnaast heeft zij Schott,
voor zover nodig, gemachtigd namens haar in rechte op
te treden.

c. Stemra oefent de mechanische reproductierechten
taan zien van de werken van Orff in Nederland uit.

d. Indisc heeft in Nederland geluidsdragers op de markt
gebracht met daarop het nummer O Fortuna, uitgevoerd
door Apotheosis. Het betreft een house-versie van O
Fortuna van Orff, die op de geluidsdragers als compo-
nist wordt vermeld. De opname staat thans op de derde
plaats in de Nationale Top 40.

e. Door Red Bullet zijn in Nederland geluidsdragers op
de markt gebracht met een disco-versie van O Fortuna
van Orff, in een uitvoering van Fortuna. Op de geluids-
dragers is Orff als componist vermeld. Deze opname
staat thans nummer één in de Nationale Top 40.

f. Tussen Stemra en Indisc respectievelijk Red Bullet is
van toepassing het BIEM-contract. Voor zover te dezen
van belang zijn de artikelen I11 lid 1 en VI lid 10 van
dit contract weergegeven in het lichaam van de dag-
vaarding waann Stemra c.s. als eiseressen optreden.
Artikel 6 van de Nederlandse bijlage bij het BIEM-
contract luidt als volgt:

*'In afwijking van het bepaalde bij artikel VI lid (11)
van de Modelkontrakten dienen de individuele produ-
centen in voorkomende gevallen zelf zorg te dragen
voor het verkrijgen van de voor fragmentarisch gebruik
van werken benodigde voorafgaande toestemming van
de rechthebbende(n) op het mechanisch reproductie-*

*recht en vrijwaren Stemra van enige aansprakelijkheid
dienaangaande.'*

9 g. 00 14 februari 1992 heeft Stemra door middel van
een circulaire aan de gehele Nederlandse platenindu-
strie, waaronder Red Bullet en Indisc, verdere
productie en distributie van ongeautoriseerde bewer-
kingen van het werk Carmina Burana, O Fortuna van
Orff verboden, omdat door de rechthebbenden op het
oorspronkelijke werk nimmer toestemming is verleend
voor de vervaardiging van deze arrangementen en dit
ook achteraf niet zal plaatsvinden.

h. Indisc heeft 'de handel' bij faxbericht van mr Van der
Kroft d.d. 17 februari 1992 aanbevolen de verkoop van
de opname O Fortuna van Apotheosis niet te staken tot
nader bericht harerzijds.

i. Bij (fax)brief van 13 februari 1992 heeft Indisc, ge-
vestigd te Nieuwegein, aan Herman Albertsen onder
meer geschreven dat er in de houseplaat van Indisc een
opname is gebruikt van een klassieke uitvoering van de
Carmina Burana. Op het briefpapier is het. registratie-
nummer van Indisc bij de Kamer van Koophandel te
Utrecht vermeld.

2. Uit overwegingen van proces-economie wordt eerst
ingegaan op de zaak waarin Red Bullet als eiseres op-
treedt.

In de zaak met rolnr KG 921426V:

3. Op de bij concept-dagvaarding gestelde en bij plei-
dooi nader toegelichte gronden vordert Red Bullet dat
Stemra op verbeurte van een dwangsom wordt veroor-
deeld om een brief te doen uitgaan aan alle personen,
instanties en bedrijven aan wie de onder 1.g genoemde
circulaire is verstuurd, in welke brief wordt meegedeeld
dat de geadresseerden de circulaire in afwachting van
de resultaten van nader onderzoek als niet geschreven
dienen te beschouwen.

4. Bij de beoordeling van de vordering van Red Bullet
is allereerst aan de orde de vraag of Orff als componist
van het muziekwerk O Fortuna kan gelden. Deze vraag
wordt bevestigend beantwoord.

Orff is weliswaar uitgegaan van middeleeuwse teksten
uit de Codex Burana die waren voorzien van zoge-
noemde neumen, maar in dit geding dient er bij gebrek
aan enig bewijs van het tegendeel van te worden uitge-
gaan dat het niet mogelijk is aan de hand van deze
neumen tot een deugdelijke reconstructie van het mid-
deleeuwse muziekwerk te komen.

5. Voorts dient de vraag te worden beantwoord of
Stemra te dezen een beroep kan doen op artikel VI lid
10 van het BIEM-contract jo. artikel 6 van de Neder-
landse bijlage bij dit contract (de zgn. fragmenten
regeling). Die vraag wordt ontkennend beantwoord.
Onder fragment dient te worden verstaan een afgebro-
ken stuk of brokstuk (zie Van Dale). Na het beluisteren
van zowel de uitvoering van het originele werk in de
opzet die Orff kennelijk heeft bedoeld, als de uitvoe-
ring van Fortuna die door Red Bullet op de markt is
gebracht, moet worden geoordeeld dat er met betrek-
king tot laatstgenoemde versie geen sprake is van een
brokstuk. Immers, de drie strofen van het lied O Fortu-
na zijn ook te horen op de uitgave van Red Bullet.

6. Stemra heeft ook een beroep gedaan op art. 111 lid 1 van het BIEM-contract. Haar betoog komt - zakelijk weergegeven - er op neer dat zij slechts toestemming kan geven tot ongewijzigde reproductie van Orff's compositie. Omdat Red Bullet een gewijzigde en verminkte uitvoering van Orff's werk in de handel heeft gebracht dient Stemra's vooronderstelde toestemming te worden geacht nooit te zijn gegeven.

7. In dit verband heeft Stemra nog betoogd dat de componist (hetzelfde geldt voor zijn rechtsopvolger(s)) slechts de hem uit hoofde van het auteursrecht toekomende rechten aan haar heeft overgedragen. Daar maken uiteraard niet de persoonlijkheidsrechten deel van uit, aldus Stemra.

8. Schott die zich, met het oog op de uit te oefenen persoonlijkheidsrechten en tevens als gevolmachtigde van de weduwe Orff in dit geding heeft gevoegd, concludeert eveneens tot weigering van de door Red Bullet gevraagde voorziening. Zij stelt daartoe dat Red Bullet inbreuk op Orff's persoonlijkheidsrechten heeft gemaakt.

9. Met betrekking tot Schott's interventie heeft Red Bullet betwist dat hetzij de weduwe Orff, hetzij Schott de persoonlijkheidsrechten van Orff in Nederland kan uitoefenen. Orff heeft - aldus Red Bullet - deze rechten niet, zoals voorgeschreven in artikel 25 lid 4 van de Auteurswet, bij testament of codicil aan zijn echtgenote overgedragen. Bovendien kan de weduwe Orff, indien zij de persoonlijkheidsrechten wel geldend zou kunnen maken, deze naar Duits recht niet overdragen aan Schott.

10. Deze stelling wordt gepasseerd. Uitgangspunt dient te zijn dat naar Nederlands Internationaal Privaatrecht in beginsel de locus regit actum regel van toepassing is. Niet valt in te zien dat het bepaalde in artikel 25 lid 4 van de Auteurswet van openbare orde zou zijn. Uit het systeem van de Berner Conventie volgt dat artikel 47 van de Auteurswet, welk artikel op de conventie is geënt, aldus dient te worden uitgelegd dat een in een ander verdragsland auteursrechthebbende in Nederland bescherming van zijn auteursrechten, inclusief persoonlijkheidsrechten, kan inroepen indien voldaan is aan de formele vereisten die het recht van zijn land aan de overdracht stelt. Een ander oordeel zou er onder meer toe leiden dat de rechthebbende die zijn persoonlijkheidsrechten zou willen overdragen een onderzoek naar tientallen rechtsstelsels moet uitvoeren en mogelijk even zoveel aktes dient op te maken. Een en ander zou kunnen leiden tot een niet te rechtvaardigen inperking van de bescherming die de Berner Conventie en daarvan afgeleid artikel 47 van de Auteurswet de niet-ingezetene biedt.

11. Vaststaat dat naar Duits recht Orff's persoonlijkheidsrechten bij versterf aan zijn weduwe zijn toegefallen. Eveneens is voldoende komen vast te staan dat Orff's weduwe naar Duits recht de persoonlijkheidsrechten aan Schott heeft kunnen overdragen zodat laatstgenoemde in Nederland in deze procedure een beroep op deze rechten kan doen.

12. Stemra c.s. hebben ten aanzien van de persoonlijkheidsrechten aangevoerd dat er in de omstrede uitgave

van Red Bullet sprake is van een wijziging van Orff's compositie. Dit betoog slaagt. Na beluistering van de uitvoering van Orff's originele compositie en de uitvoering van Red Bullet dient te worden geoordeeld dat er sprake is zowel van het weglaten van onderdelen van Orff's compositie (zoals de opening) als van toevoegingen in de vorm van een discoritmie, paardegehinnik enz. Een en ander moet worden aangemerkt als een wijziging van het werk van Orff. Daarbij dient te worden geoordeeld dat, gelet op de aard en omvang van deze wijzigingen, Schott zich in redelijkheid kan beroepen op het persoonlijkheidsrecht.

13. Ten onrechte stelt Red Bullet dat zij erop mocht vertrouwen dat Stemra c.s. met de productie en de distributie van O Fortuna in de uitvoering van Fortuna instemden. Voldoende aannemelijk is geworden dat Stemra c.s. terstond nadat zij van het bestaan van deze uitvoering op de hoogte raakten, hebben geageerd tegen de verdere productie en distributie daarvan. .

14. Red Bullet heeft tenslotte gewezen op de grote financiële consequenties van de circulaire en heeft betoogd dat alleen al een belangenafweging tot toewijzing van de gevraagde voorziening moet leiden. Dit betoog faalt reeds omdat bij een inbreuk als waarvan in het onderhavige geval sprake is een belangenafweging niet aan de orde komt. Dit zou slechts anders kunnen zijn bij een extreme onevenredigheid van de betrokken belangen. Daarvan is te dezen echter niet gebleken.

15. Al het voorgaande leidt tot de slotsom dat Stemra de handel kon verbieden de ongeautoriseerde bewerkingen van het werk O Fortuna van Orff, waaronder de bewerking uitgebracht door Red Bullet, nog langer te produceren en te distribueren. 16. De gevraagde voorziening wordt derhalve geweigerd, met veroordeling van Red Bullet in de kosten van dit geding.

In de zaak met rolnr KG 921425V:

17. Indisc heeft allereerst aangevoerd dat Stemra c.s. niet-ontvankelijk in hun vorderingen jegens haar dienen te worden verklaard. Zij betoogt in dit verband dat Indisc een zogenaamde slapende vennootschap is en dat niet deze vennootschap maar de in België gevestigde Indisc S.A. de omstrede geluidsdragers in Nederland in de handel heeft gebracht.

18. Dit verweer wordt verworpen. Uit de door haar zelf in deze procedure overgelegde brief aan[X] van 13 februari 1992 blijkt dat deze is geschreven op briefpapier van Indisc, gevestigd te Nieuwegein en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Utrecht. Tegen deze achtergrond heeft Indisc haar stelling niet aannemelijk gemaakt. Zij heeft, hetgeen op haar weg had gelegen, bijvoorbeeld geen enkele factuur, bestelbon of iets dergelijks ten name van Indisc S.A. overgelegd.

19. Voor het overige geldt wat in de zaak Red Bullet tegen Stemra c.s. is overwogen, met dien verstande dat de door Indisc aangebrachte wijzigingen van Orff's compositie nog groter en opvallender zijn dan in het geval van Red Bullet.

20. De stelling dat sprake is van zogenaamde sound sampling zodat Orff's compositie niet is gewijzigd en met de nieuwe uitvoering geen inbreuk wordt gemaakt op het auteursrecht wordt gepasseerd. Immers in het

nummer O Fortuna, uitgevoerd door Apotheosis, dat dus ook al de oorspronkelijke titel draagt en ten aanzien waarvan Orff als componist wordt vermeld, gaat het niet om een flits maar om een totale, zij het gewijzigde, kopie van het oorspronkelijke muziekwerk. Aan het voorgaande doet niet af dat Indisc van Vanguard Classics toestemming heeft gekregen gebruik te mogen maken van de Vanguard opname van O Fortuna uit de Carmina Burana. Gelet op de presentatie en de uitvoering van Apotheosis' versie van O Fortuna kan tenslotte, anders dan Indisc meent, niet worden volgehouden dat deze versie als een parodie of als een klankcitaat van Orff's muziekwerk moet worden aangemerkt.

21. Nu Indisc bij monde van haar raadsman te kennen heeft gegeven niet aan het verzoek van Stemra te zullen voldoen en, bij fax van 17 februari 1992, aan de handel heeft gevraagd de verkoop niet te staken zijn na te melden voorzieningen op zijn plaats. Met deze voorzieningen zijn de rechten van Stemra C.S. voldoende gewaarborgd. Nu geen sprake is van piraterij en niet concreet is aangegeven wat het - spoedeisend - belang van Stemra c.s. is bij de overige gevraagde voorzieningen worden deze geweigerd.

22. Bij deze uitslag wordt Indisc belast met de gedingkosten.

Beslissing:

In de zaak met rolnr KG 921425V:

1. Verbiedt Indisc om geluidsdragers waarop de ten processe bedoelde uitvoering van het werk 'O Fortuna' uit de 'Carmina Burana' van Carl Orff is vastgelegd te (doen) vervaardigen en in het verkeer te (doen) brengen, op verbeurte van een dwangsom van f 1000,- voor iedere geluidsdrager waarmee dit verbod wordt overtreden.

2. Veroordeelt Indisc om binnen twee dagen na de betekening van dit vonnis de geluidsdragers waarop voornoemde uitvoering voorkomt uit het verkeer te nemen door een aangetekende brief met de volgende inhoud aan haar afnemers te zenden:

'Hierdoor delen wij u mede dat de door ons geleverde geluidsdragers waarop het werk 'O Fortuna' (componist Carl Orff) in de uitvoering van 'Apotheosis' is vastgelegd uit de handel moet worden genomen, omdat de President van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam heeft geoordeeld dat door de productie en/of verhandeling van deze geluidsdragers wordt gehandeld in strijd met de aan de (erven) Carl Orff toekomende auteursrechten. Wij verzoeken u dan ook de door ons aan u geleverde exemplaren omgaand aan ons te retourneren. Wij verplichten ons uiteraard de kosten van de retourzending voor onze rekening te nemen en de door u betaalde prijs op de door u aan te geven wijze aan u te restitueren.'

een en ander onder toezending aan de raadsman van Stemra c.s. van een kopie van iedere aan de afnemers verzonden brief met het bewijs van verzending, op verbeurte van een dwangsom van f 500,- voor iedere dag en voor iedere keer dat Indisc nalaat aan enig onderdeel van deze veroordeling te voldoen, met een maximum van f 100 000,- per onderdeel.

3. Veroordeelt Indisc in de kosten van dit geding, tot heden aan de zijde van Stemra c.s. begroot op f 336,51 aan verschotten, waaronder f 250,- wegens vastrecht, en op f 2500,- aan salaris procureur.

4. Verklaart dit vonnis voor zover uitvoerbaar bij voorraad.

5. Wijst het meer of anders gevorderde af.

In de zaak met rolnr KG 921426V:

6. Weigert de gevraagde voorziening.

7. Veroordeelt Red Bullet in de kosten van dit geding, tot heden

aan de zijde van Stemra c.s. begroot op f 500,- aan vastrecht en

op f 2500,- aan salaris procureur.

8. Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad.